

Torsdagen den 29 april 2021

P9_TA(2021)0148

Följderna av utvecklingen i samband med mordet på Daphne Caruana Galizia i Malta

Europaparlamentets resolution av den 29 april 2021 om mordet på Daphne Caruana Galizia och rättsstatssituationen i Malta (2021/2611(RSP))

(2021/C 506/09)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av artiklarna 2, 4, 5, 6, 7, 9 och 10 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget),
- med beaktande av artikel 20 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,
- med beaktande av artiklarna 6, 7, 8, 10, 11, 12 och 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*),
- med beaktande av sina resolutioner av den 15 november 2017 ⁽¹⁾, den 28 mars 2019 ⁽²⁾ och den 16 december 2019 ⁽³⁾ om rättsstatssituationen i Malta,
- med beaktande av de utfrågningar, diskussioner och delegationsbesök som ägt rum inom ramen för LIBE-utskottets (utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor) grupp för övervakning av demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter sedan den 15 november 2017,
- med beaktande av skriftväxlingen mellan ordföranden för gruppen för övervakning av demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter och Maltas premiärminister, senast i april 2021,
- med beaktande av resolution nr 2293(2019) av den 26 juni 2019 från Europarådets parlamentariska församling *Daphne Caruana Galizia's assassination and the rule of law in Malta and beyond: ensuring that the whole truth emerges*,
- med beaktande av betänkandet om uppföljningen av den parlamentariska församlingens resolution nr 2293(2019), som godkändes av den parlamentariska församlingens utskott för rättsliga frågor den 8 december 2020,
- med beaktande av Venedigkommissionens yttrande av den 8 oktober 2020 om tio akter och lagförslag om genomförandet av lagstiftningsförslag som är föremål för yttrande CDL-AD(2020)006,
- med beaktande av kommissionens 2020 års rapport om rättsstatsprincipen,
- med beaktande av EU-domstolens dom av den 20 april 2021, Republika mot Il-Prim Ministru ⁽⁴⁾,
- med beaktande av artikel 132.2 i arbetsordningen, och av följande skäl:
 - A. Europeiska unionen bygger på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter. Dessa värden är allmängiltiga och gemensamma för medlemsstaterna.
 - B. Rättsstaten och respekt för demokrati, mänskliga rättigheter och grundläggande friheter samt de värderingar och principer som finns förankrade i EU:s fördrag och i internationella instrument för mänskliga rättigheter är skyldigheter som åligger unionen och dess medlemsstater och måste iakttas. I enlighet med artiklarna 2, 3.1 och 7 i EU-fördraget har unionen möjlighet att agera för att skydda de gemensamma värden som den har som grund.

⁽¹⁾ EUT C 356, 4.10.2018, s. 29.

⁽²⁾ EUT C 108, 26.3.2021, s. 107.

⁽³⁾ Antagna texter, P9_TA(2019)0103.

⁽⁴⁾ Dom av den 20 april 2021, Republika mot Il-Prim Ministru, C-896/19, ECLI:EU:C:2021:311.

Torsdagen den 29 april 2021

- C. Europeiska unionens stadga är en del av EU:s primärrätt. Yttrandefriheten och mediernas frihet och mångfald fastställs i artikel 11 i stadgan och i artikel 10 i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna.
- D. Rättsväsendets oberoende finns inskrivet i artikel 19.1 i EU-fördraget, i artikel 47 i stadgan och i artikel 6 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, och är en väsentlig förutsättning för den demokratiska maktfördelningsprincipen.
- E. Om en medlemsstat systematiskt vägrar att iaktta Europeiska unionens grundläggande värden och de fördrag som den frivilligt har anslutit sig till, påverkar detta EU som helhet.
- F. Den maltesiska korruptionsbekämpande, undersökande journalisten och bloggaren Daphne Caruana Galizia mördades i ett bilbombsattentat den 16 oktober 2017. Hon blev utsatt för trakasserier och ett stort antal hot i form av hotfulla telefonsamtal, brev och textmeddelanden. Hennes hus blev även föremål för mordbrand och hennes hund dödades. Den person som erkänt sig vara den lejda mördaren vittnade i domstolen den 16 mars 2021 om att det redan på förhand, två år före mordet, fanns en separat komplot för att mörda journalisten med ett AK-47-stormgevär.
- G. De mordutredningar som letts av de maltesiska myndigheterna, med stöd av Europol, har lett till att flera misstänkta och en potentiell hjärna bakom mordet, dvs. ägaren till det Dubaibaserade företaget 17 Black Ltd. och före detta styrelseledamot vid Electrogas Malta LTD, har identifierats och åtalats och är nu föremål för pågående rättegångar. Förenta staternas Federal Bureau of Investigation (FBI) deltog också i utredningarna.
- H. Enligt en av de påstådda medbrottslingarna och vissa inspelningar som återopats som bevis vid domstolsförhandlingarna var Maltas premiärministers tidigare stabschef involverad i planeringen, finansieringen och/eller försöket till mörkläggning av mordet.
- I. Premiärministerns tidigare stabschef avgick den 26 november 2019 efter polisförhör om mordet på Daphne Caruana Galizia. Han greps, tillsammans med flera av sina affärspartner, och åtalades för penningtvätt, bedrägeri, korruption och förfalskning den 20 mars 2021 i ett separat mål som var föremål för Daphne Caruana Galizias arbete. Han satt i häkte men frigavs mot borgen den 5 april 2021.
- J. Maltas dåvarande minister för turism, som tidigare var energiminister, avgick den 26 november 2019. Ett konsortium av undersökande journalister har offentliggjort en detaljerad rapport om affärsförbindelserna mellan en kinesisk familj och den tidigare energiministern samt den tidigare premiärministerns stabschef⁽⁵⁾. Den kinesiska familjen påstås ha spelat en central roll i förhandlingarna om en investering för ett värde på 380 miljoner euro i Maltas statliga kraftbolag Enemalta, gjord av det kinesiska statsägda bolaget Shanghai Electric Power, och familjen äger företagen Dow's Media Company och Macbridge. Det sistnämnda företaget planerade att betala upp till 2 miljoner US-dollar till Panama-företag som kontrollerades av den tidigare energiministern och den tidigare premiärministerns stabschef. Undersökningar av dessa affärstransaktioner stod i centrum för Daphne Caruana Galizias arbete när hon mördades.
- K. En offentlig oberoende utredning av mordet på Daphne Caruana Galizia inleddes i slutet av 2019 och pågår fortfarande.
- L. En av de misstänkta i det pågående domstolsmålet rörande mordet på Daphne Caruana Galizia har benådats av presidenten för sin inblandning i ett separat mål och har vittnat under ed. Han antydde att den tidigare ekonomiministern kunde ha varit inblandad i en komplot för att döda en journalist och att en sittande regeringsminister var inblandad i ett större brott, vilket gett upphov till spekulationer om ett stödförsök på HSBC:s huvudkontor i Qormi 2010 som ledde till eldstrider med polisen.

(5) "Special Report: Money trail from Daphne murder probe stretches to China", *Reuters*, 29 mars 2021.

Torsdagen den 29 april 2021

- M. Den tidigare parlamentariska statssekreteraren för medborgerliga rättigheter och reformer inom det maltesiska ministeriet för rättvisa, jämlikhet och samhällsstyrning påstås ha tagit emot kontanter från den person som fått i uppdrag att beordra mordet på Daphne Caruana Galizia, efter att ha påstått sig ha agerat som mäklare vid en planerad fastighetsförsäljning 2019. Denna fastighetsförsäljning ägde aldrig rum.
- N. Allvarliga farhågor kvarstår när det gäller kampen mot korruption och organiserad brottslighet i Malta, vilket framgår av kommissionens årliga rapport om rättsstatsprincipen. De befintliga normerna för förebyggande, utredning och lagföring är uppenbart otillräckliga. Detta hotar att undergräva allmänhetens förtroende för offentliga institutioner, vilket skulle kunna leda till farliga sammanlänknings mellan kriminella grupper och offentliga myndigheter. Den organiserade brottsligheten möjliggörs huvudsakligen av korruption. Ett strukturreformprojekt har inletts för att åtgärda brister och stärka den institutionella ramen för korruptionsbekämpning, inbegripet brottsbekämpning och lagföring.
- O. Journalister, i synnerhet men inte enbart undersökande journalister, ställs i allt högre grad inför så kallade strategiska rättegångar mot allmänhetens deltagande (SLAPP), vilka enbart syftar till att försvåra deras arbete, undvika offentlig granskning och hindra att myndigheter ställs till svars, vilket skapar en dämpande effekt på mediefriheten. Vid tidpunkten för mordet hade Daphne Caruana Galizias tillgångar frysts genom förebyggande beslut som utfärdats i samband med fyra ärekränkingsmål som väckts av Maltas tidigare ekonomiminister och dennes medhjälpare. Målen fanns bland de 42 civilrättsliga ärekränkingsmål som pågick mot henne vid tidpunkten för hennes död, däribland ett mål som hade väckts av den dåvarande premiärministern, två mål som hade väckts av den dåvarande ministern för turism och två mål som hade väckts av den dåvarande premiärministerns stabschef.
1. Europaparlamentet är djupt oroat över de senaste avslöjandena i utredningarna av mordet på Daphne Caruana Galizia, särskilt när det gäller regeringsministrars och politiskt utsedda personers eventuella inblandning. Parlamentet uppmärksammar de framsteg som gjorts i mordutredningarna. Parlamentet upprepar dock att de senaste avslöjandena ger upphov till nya frågor om fallet och de relaterade utredningarna.
 2. Europaparlamentet uppmanar med kraft Maltas regering att utnyttja alla nödvändiga resurser för att inte bara ställa alla enskilda personer som är inblandade i mordet inför rätta, utan även alla inblandade i andra fall som för närvarande utreds eller rapporteras och som Daphne Caruana Galizia hade avslöjat innan hon mördades. Parlamentet anser att Daphne Caruana Galizias arbete har varit avgörande för att avslöja korruption i Malta, och att den senaste tidens utveckling när det gäller relaterade utredningar bekräftar den avgörande betydelsen av oberoende medier och ett aktivt civilt samhälle som grundläggande pelare för rättvisa, demokrati och rättsstatsprincipen.
 3. Europaparlamentet upprepar sin begäran om fullständigt och oavbrutet deltagande av Europol i alla aspekter av mordutredningen och alla relaterade utredningar. Parlamentet anser att Europolis deltagande bör stärkas i takt med att det ger resultat.
 4. Europaparlamentet välkomnar den fortsatta offentliga oberoende utredningen av mordet på Daphne Caruana Galizia. Parlamentet uppmanar Maltas regering och behöriga myndigheter att till fullo genomföra alla rekommendationer från utredningen.
 5. Europaparlamentet uttrycker oro över att benådningar från presidentens sida upprepade gånger erbjudits och använts i samband med mordrättegången. Parlamentet betonar att vittnesmål som getts i samband med andra brott bör bedömas mycket noggrant och inte användas för att undgå lagföring för mord. Parlamentet konstaterar dock att presidentens benådning och förhör var två av de faktorer som ledde till att en person som misstänktes för att ha beordrat mordet greps i november 2019.
 6. Europaparlamentet erkänner de framsteg som, trots avsevärda förseningar, gjorts i vissa utredningar i relaterade fall av penningtvätt och korruption, särskilt när det gäller premiärministerns tidigare stabschef. Parlamentet betonar dock att de senaste vittnesmålen och avslöjandena har blottat nya misstänkta uppgifter och potentiella brottsliga handlingar, och uppmanar därför de maltesiska myndigheterna att utan dröjsmål inleda och påskynda utredningar även i dessa fall, också när det gäller eventuella försök från offentliga tjänstemäns sida att dölja bevis och hindra utredningar och rättsliga förfaranden.

Torsdagen den 29 april 2021

7. Europaparlamentet anser att alla anklagelser om korruption och bedrägeri, särskilt på hög politisk nivå, bör utredas och lagföras tillräckligt strängt och på lämplig nivå, även när det gäller utländska aktörers eventuella inblandning. Parlamentet ifrågasätter om det är lämpligt att anklagelserna mot den tidigare parlamentariska statssekreteraren för medborgerliga rättigheter och reformer endast utreds av kommissionären med ansvar för standarder i det offentliga livet.
8. Europaparlamentet upprepar att den maltesiska regeringen måste ge högsta prioritet åt kampen mot organiserad brottslighet, korruption och hot mot journalister.
9. Europaparlamentet konstaterar att EU-domstolen i sin dom av den 20 april 2021 fann att de bestämmelser som hade införts via Maltas konstitutionella reform 2016 om utnämning av domare stärkte rättsväsendets oberoende och därför var förenliga med EU-rätten.
10. Europaparlamentet beklagar djupt hur utvecklingen i Malta under årens lopp har lett till allvarliga och ihållande hot mot rättsstatsprincipen, demokratin och de grundläggande rättigheterna, inbegripet frågor om mediefriheten, de brottsbekämpande myndigheternas och rättsväsendets oberoende från politisk inblandning samt friheten att delta i fredliga sammankomster. Parlamentet anser att de konstitutionella garantierna för maktfördelning bör stärkas ytterligare. Parlamentet konstaterar att Maltas regering, efter att ha genomfört vissa av rekommendationerna från kommissionen, Europarådet och Venedigkommissionen, har gjort framsteg när det gäller rättsstatsprincipen. Parlamentet uppmuntrar Maltas regering att fortsätta sina insatser för att stärka sina institutioner.
11. Europaparlamentet är djupt oroat över några av kommissionens slutsatser i 2020 års rapport om rättsstatsprincipen när det gäller Malta, särskilt kommentarerna om "djupgående korruptionsmönster". Parlamentet välkomnar emellertid lanseringen av strukturreformprojektet. Parlamentet upprepar sin uppmaning till kommissionen att använda alla verktyg och förfaranden som står till dess förfogande för att säkerställa full efterlevnad av EU-rätten när det gäller effektivt fungerande rättssystem, bekämpning av penningtvätt, banktillsyn, offentlig upphandling samt stadsplanering och stadsutveckling.
12. Europaparlamentet upprepar sin uppmaning till de maltesiska myndigheterna att fullt ut genomföra alla kvarstående rekommendationer från Europarådets parlamentariska församling, Venedigkommissionen, Gruppen av stater mot korruption (Greco) och expertkommittén för utvärdering av åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (Moneyval). Parlamentet anser att rekommendationerna om de nationella parlamenten och parlamentsledamöterna, effekterna av författningsdomstolens domar och specialdomstolarna bör genomföras korrekt. Parlamentet uppmanar de maltesiska myndigheterna att begära ett yttrande från Venedigkommissionen om efterlevnaden av dess rekommendationer. Parlamentet förbehåller sig rätten att själv göra en sådan begäran i enlighet med artikel 3.2 i Venedigkommissionens stadga och punkt 28 i samförståndsavtalet mellan Europarådet och Europeiska unionen.
13. Europaparlamentet konstaterar att mordet på Daphne Caruana Galizia ledde till reformer för att förbättra skyddet av journalister och försvara mediefriheten. Parlamentet betonar dock att de maltesiska myndigheterna bör vidta ytterligare konkreta åtgärder genom att fastställa långsiktiga lagstiftningsåtgärder och politiska åtgärder som syftar till att säkerställa en miljö med kritisk, oberoende journalistik i Malta och ansvarsskyldighet för politiker och tjänstemän., i synnerhet när det gäller att förebygga och bestraffa hot, trakasserier, mobbning och avhumanisering av journalister, offentligt eller på internet. Parlamentet uppmanar Maltas regering att hantera de befintliga problemen avseende mediefrihet och medietillsynsmyndigheters och offentliga och privata mediers oberoende från politisk inblandning och den ökande användningen av hatpropaganda på sociala medier.
14. Europaparlamentet är djupt oroat över den skadliga inverkan som systemen för medborgarskap och uppehållstillstånd har på EU-medborgarskapets integritet. Parlamentet påminner om den senaste tidens avslöjanden rörande den släppliga tolkningen av bosättningskraven för naturalisering, samt mellanhandernas roll och offentliga tjänstemäns involvering. Parlamentet upprepar sin uppmaning till de maltesiska myndigheterna att säkerställa transparens och upphöra med sina system för medborgarskap och uppehållstillstånd för investerare i stället för att ändra dem. Parlamentet uppmanar kommissionen att snarast möjligt utfärda sitt motiverade yttrande i det aktuella överträdelseärendet.
15. Europaparlamentet konstaterar att skyddet för undersökande journalister och visselblåsare är av väsentligt intresse för samhället. Parlamentet noterar den avgörande roll som internationella och maltesiska civilsamhällesorganisationer och journalister spelar för att fortsätta med Daphne Caruana Galizias undersökningar. Parlamentet uppmanar de maltesiska myndigheterna att till varje pris och fortlöpande säkerställa skyddet av journalisters och visselblåsares personliga säkerhet och försörjningsmöjligheter och därmed deras oberoende. Parlamentet uppmanar de maltesiska myndigheterna att omgående genomföra direktiv (EU) 2019/1937⁽⁶⁾.

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1937 av den 23 oktober 2019 om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten (EUT L 305, 26.11.2019, s. 17).

Torsdagen den 29 april 2021

16. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att föreslå EU-lagstiftning mot strategiska rättegångar mot allmänhetens deltagande för att skydda journalister från ogrundade stämningar. Parlamentet uppmanar de maltesiska myndigheterna att under tiden anta inhemsk lagstiftning om strategiska rättegångar mot allmänhetens deltagande. När det gäller bekämpning av korruption och administrativa missförhållanden i EU understryker parlamentet att undersökande journalistik bör ges särskild uppmärksamhet och finansiellt eller skattemässigt stöd som ett verktyg som tjänar det allmännas bästa. Parlamentet understryker behovet av mekanismer för snabba insatser vid kränkningar av press- och mediefriheten liksom vikten av fonden för gränsöverskridande undersökande journalistik.

17. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till kommissionen, rådet, medlemsstaternas regeringar och parlament, Europarådet samt Republiken Maltas president.
